

Nestandardni dokazi nekih osobina Fibonaccievih brojeva

Ajla Nurkanović^a, Alija Muminagić^b

^aStudentica IV godine, Prirodno-matematički fakultet u Tuzli, Odsjek matematika

^bPenzioner, Danska

Sažetak: Fibonaccievi brojevi posjeduju mnoštvo zanimljivih osobina. Jedna od njih je da se Fibonaccievi brojevi pojavljuju kao koeficijenti u rezultatu i ostatku pri dijeljenju polinoma x^n sa $x^2 - x - 1$. U radu ćemo također uvesti i osnovne pojmove diferentnog računa kako bismo, pored elementarnih metoda, neke od osobina Fibonaccievih brojeva pokazali i metodima diferentnog računa.

1. Uvod

Fibonaccievim brojevima nazivamo članove Fibonaccievog niza koji je definiran kao rješenje linearne diferentne jednađbe drugog reda

$$F_{n+2} = F_{n+1} + F_n, \quad F_0 = 0, F_1 = 1, \quad n = 0, 1, 2, \dots \quad (1)$$

Dakle, članovi tog niza, odnosno prvi Fibonaccievi brojevi, su

$$\{F_k\}_{k=0}^{\infty} = \{0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377, 610, 987, \dots\}. \quad (2)$$

Rješavanjem diferentne jednađbe (1) može se doći do eksplicitne formule za opći član Fibonaccievog niza. Naime, iz odgovarajuće karakteristične jednađbe

$$\lambda^2 - \lambda - 1 = 0,$$

čiji su korijeni $\alpha = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$ i $\beta = \frac{1-\sqrt{5}}{2}$, slijedi da je opće rješenje jednađbe (1) dato sa

$$F_n = a_1 \left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^n + a_2 \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^n, \quad n = 0, 1, 2, \dots$$

Koristeći početne vrijednosti $F_0 = 0$ i $F_1 = 1$ dobijamo

$$a_1 = \frac{1}{\sqrt{5}}, \quad a_2 = -\frac{1}{\sqrt{5}},$$

zbog čega je

$$F_n = \frac{1}{\sqrt{5}} \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^n - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^n \right), \quad n = 0, 1, 2, \dots \quad (3)$$

Ciljna skupina: srednja škola

Rad preuzet: 2018.

Kategorizacija: Stručno-istraživački rad

Email adrese: ajlanurkanovic17@gmail.com (Ajla Nurkanović), (Alija Muminagić)

odnosno

$$F_n = \frac{1}{\sqrt{5}}(\alpha^n - \beta^n), \quad n = 0, 1, 2, \dots,$$

gdje je $\alpha = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$, $\beta = \frac{1-\sqrt{5}}{2}$.

Interesantno je uočiti da vrijedi

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{F_{n+1}}{F_n} &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{\sqrt{5}} \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{n+1} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{n+1} \right)}{\frac{1}{\sqrt{5}} \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^n - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^n \right)} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{n+1} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{n+1}}{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^n - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^n} \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1+\sqrt{5}}{2} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{1+\sqrt{5}} \right)^n \cdot \frac{1-\sqrt{5}}{2}}{1 - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{1+\sqrt{5}} \right)^n} = \frac{1 + \sqrt{5}}{2} = \alpha, \end{aligned}$$

kao i

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{F_n}{F_{n+1}} = \frac{1}{\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{F_{n+1}}{F_n}} = \frac{1}{\frac{1+\sqrt{5}}{2}} = \frac{2}{1+\sqrt{5}} = \frac{\sqrt{5}-1}{2} = -\beta. \quad (4)$$

Primijetimo da je broj $\alpha = \frac{1+\sqrt{5}}{2} \approx 1,618$ poznat pod nazivom *zlatni presjek*.

Upoznajmo se i sa nekim osobinama diferentnog računa koji će nam koristiti u kasnijim dokazima (v. [3] i [4]).

Definicija 1.1. Neka je $x(t)$ funkcija realne ili kompleksne promjenljive t . **Diferentni operator** (ili razliku prvog reda) definiramo jednakošću

$$\Delta x(t) = x(t+1) - x(t). \quad (5)$$

Ako je domen funkcije x skup uzastopnih cijelih brojeva, kao npr. skup $\mathbb{N} = \{1, 2, 3, \dots\}$, tada umjesto promjenljive t koristimo oznaku n , a umjesto izraza $x(n)$ pišemo x_n , pa jednakost (5) ima oblik

$$\Delta x_n = x_{n+1} - x_n.$$

Primjer 1.2. Neka je a konstanta. Tada vrijedi:

- 1° $\Delta a = a - a = 0$,
- 2° $\Delta a^t = a^{t+1} - a^t = (a-1)a^t$,
- 3° $\Delta \log at = \log a(t+1) - \log at = \log\left(1 + \frac{1}{t}\right)$.

Definicija 1.3. Ako je X bilo koja funkcija čija je razlika prvog reda funkcija x , tada se X naziva **antidiferencijom** ili **neodređenom sumom** od x i označava sa $\Delta^{-1}x$ (ili $\sum x$), to jest

$$\text{ako je } \Delta X(t) = x(t), \text{ tada je } \Delta^{-1}x(t) = X(t).$$

Općenito definiramo Δ^{-n} ($n \in \mathbb{N}$) sa:

$$\Delta^{-n}x(t) = \Delta^{-1}(\Delta^{-n+1}x(t)).$$

Primjer 1.4. Neka je a konstanta i neka je $C(t)$ funkcija za koju je $\Delta C(t) = 0$. Tada vrijedi:

$$\Delta^{-1}a^t = \frac{a^t}{a-1} + C(t), \quad (a \neq 1).$$

Lema 1.5. Za Fibonaccieve brojeve F_k , $k \in \mathbb{N}$ vrijedi

$$\Delta^{-1}F_k = F_{k+1}. \quad (6)$$

Dokaz : Zaista, koristeći (3), osobine diferentnog operatora i Primjer 1.4, dobijamo da je

$$\begin{aligned} \Delta^{-1}F_k &= \Delta^{-1} \left(\frac{1}{\sqrt{5}} \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^k - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^k \right) \right) \\ &= \frac{1}{\sqrt{5}} \left(\frac{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^k}{\frac{1+\sqrt{5}}{2} - 1} - \frac{\left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^k}{\frac{1-\sqrt{5}}{2} - 1} \right) = \frac{1}{\sqrt{5}} \left(\frac{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^k}{-\frac{1-\sqrt{5}}{2}} - \frac{\left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^k}{-\frac{1+\sqrt{5}}{2}} \right) \\ &= \frac{1}{\sqrt{5}} \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{k+1} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{k+1} \right) = F_{k+1}. \end{aligned}$$

□

Sljedeći rezultat je poznat kao *fundamentalni teorem za izračunavanje određenih (konačnih) suma*, koji je analogan fundamentalnom teoremu integralnog računa (za izračunavanje određenih integrala).

Teorem 1.6. Ako je y_n antidiferencija (neodređena suma) niza x_n i $n \geq m + 1$, tada vrijedi

$$\sum_{k=m}^{n-1} x_k = [y_k]_m^n = y_n - y_m.$$

Slično metodu parcijalne integracije u integralnom računu imamo metod parcijalnog sumiranja konačnih suma iskazan sljedećim teoremom.

Teorem 1.7. Ako je $m < n$, tada je

$$\sum_{k=m}^{n-1} x_k \Delta y_k = [x_k y_k]_m^n - \sum_{k=m}^{n-1} (\Delta x_k) y_{k+1}. \quad (7)$$

2. Neke osobine Fibonaccievih brojeva i primjena na računanje suma

Jedna vrlo zanimljiva osobina Fibonaccievih brojeva može se dobiti dijeljenjem polinoma, kao u sljedećem slučaju. Naime, nije teško provjeriti da je

$$x^7 = (x^2 - x - 1) (1 \cdot x^5 + 1 \cdot x^4 + 2 \cdot x^3 + 3 \cdot x^2 + 5 \cdot x + 8) + 13 \cdot x + 8. \quad (8)$$

Uočavamo da su koeficijenti (podebljano) na desnoj strani jednakosti (8) brojevi **1, 1, 2, 3, 5, 8, 13** i **8** a oni pripadaju skupu (2), tj. to su Fibonaccievi brojevi: $F_1, F_2, F_3, F_4, F_5, F_6, F_7$ i F_6 . Pokažimo sada da za $n \in \mathbb{N}$ vrijedi generalizacija formule (8).

Lema 2.1. Vrijedi

$$x^n = (x^2 - x - 1) (F_1 x^{n-2} + F_2 x^{n-3} + \dots + F_{n-2} x + F_{n-1}) + F_n x + F_{n-1}, \quad (9)$$

gdje su F_n ($n \in \mathbb{N}$) Fibonaccievi brojevi.

Dokaz : Zaista, nakon množenja desna strana formule (9) postaje

$$\begin{aligned} & F_1x^n + F_2x^{n-1} + F_3x^{n-2} + \dots + F_{n-2}x^3 + F_{n-1}x^2 \\ & - F_1x^{n-1} - F_2x^{n-2} - \dots - F_{n-3}x^3 - F_{n-2}x^2 - F_{n-1}x \\ & - F_1x^{n-2} - \dots - F_{n-3}x^3 - F_{n-3}x^2 - F_{n-2}x + F_nx, \end{aligned}$$

odnosno

$$F_1x^n + (F_2 - F_1)x^{n-1} + (F_3 - F_2 - F_1)x^{n-2} + \dots + (F_{n-1} - F_{n-2} - F_{n-3})x^2 + (F_n - F_{n-1} - F_{n-2})x.$$

Koristeći relacije (1) dobijamo da je desna strana u (9) jednaka x^n . \square

Uočimo da dijeljenje polinoma x^n sa $x^2 - x - 1$ nije slučajno jer se polinom $x^2 - x - 1$ javlja u karakterističnoj jednačbi diferentne jednačbe (1).

Sljedeća osobina za Fibonaccieve brojeve je dobro poznata, ali ćemo za njen dokaz ovdje koristiti nestandardan metod, to jest jednakost (9).

Lema 2.2. Za zbir prvih n Fibonaccievih brojeva F_1, F_2, \dots, F_n vrijedi sljedeće:

$$S_n = F_{n+2} - 1. \tag{10}$$

Dokaz : Ako u (9) umjesto x stavimo 1, dobijamo

$$1^n = (1^2 - 1 - 1)(F_1 + F_2 + \dots + F_{n-2} + F_{n-1}) + F_n + F_{n-1},$$

odnosno

$$F_1 + F_2 + \dots + F_{n-2} + F_{n-1} = F_n + F_{n-1} - 1.$$

Sada, koristeći (1), dobijamo da je

$$F_1 + F_2 + \dots + F_{n-2} + F_{n-1} = F_{n+1} - 1.$$

Ako sada dodamo F_n na obje strane, imamo

$$F_1 + F_2 + \dots + F_{n-2} + F_{n-1} + F_n = F_{n+1} + F_n - 1$$

i ponovo, koristeći (1), dobijamo da je

$$S_n = F_{n+2} - 1.$$

\square

Sljedeća osobina može jednostavno se dokazati matematičkom indukcijom (što ostavljamo čitaocu za vježbu). Međutim, pokazat ćemo da se dokaz može izvesti i na dva nova načina: primjenom jednakosti (6), te primjenom diferentnog računa (metodom parcijalnog sumiranja).

Teorem 2.3. Za $n \in \mathbb{N}$ vrijedi formula

$$T_n = \sum_{k=1}^n kF_k = nF_{n+2} - F_{n+3} + 2. \tag{11}$$

Dokaz : Dokažimo formulu (11) na dva načina.

I naćin: Koristeći (10) dobijamo da je

$$\begin{aligned}
 T_n &= 1 \cdot F_1 + 2 \cdot F_2 + \dots + n \cdot F_n \\
 &= (F_1 + F_2 + \dots + F_n) + (F_2 + \dots + F_n) + \dots + (F_{n-1} + F_n) \\
 &= S_n + (S_n - S_1) + \dots + (S_n - S_{n-1}) \\
 &= nS_n - \sum_{k=1}^{n-1} S_k = nS_n - \sum_{k=1}^{n-1} (F_{k+2} - 1) \\
 &= nS_n - (F_3 + F_4 + \dots + F_{n+1} - (n-1)) \\
 &= nS_n - (S_{n+1} - (F_1 + F_2) - (n-1)) \\
 &= nS_n - (S_{n+1} - 2 - (n-1)) \\
 &= nS_n - S_{n+1} + n + 1 = n(F_{n+2} - 1) - (F_{n+3} - 1) + n + 1 \\
 &= nF_{n+2} - F_{n+3} + 2.
 \end{aligned}$$

II naćin: Primjenom Teorema 1.7 dobijamo da je

$$\begin{aligned}
 T_n &= \sum_{k=1}^n kF_k = \left| \begin{array}{l} k = x_k \Rightarrow \Delta x_k = 1 \\ F_k = \Delta y_k \Rightarrow y_k = \Delta^{-1} F_k \end{array} \right| \\
 &= [k \Delta^{-1} F_k]_1^{n+1} - \sum_{k=1}^n \Delta^{-1} F_{k+1}.
 \end{aligned}$$

Sada, koristeći (6), imamo da je

$$\begin{aligned}
 T_n &= [kF_{k+1}]_1^{n+1} - \sum_{k=1}^n F_{k+2} = (n+1)F_{n+2} - F_2 - (F_3 + F_4 + \dots + F_{n+2}) \\
 &= (n+1)F_{n+2} - F_2 - (S_{n+1} + F_{n+2} - F_1 - F_2) = nF_{n+2} - S_{n+1} + F_1.
 \end{aligned}$$

Kako je

$$F_1 = 1 \quad \text{i} \quad S_{n+1} = F_{n+3} - 1,$$

to je

$$T_n = nF_{n+2} - F_{n+3} + 2.$$

□

Sljedeći primjer nam ilustrira još neke vrlo zanimljive osobine Fibonaccievih brojeva.

Primjer 2.4. Ako je sa F_n dat n -ti Fibonacciev broj, pokazati da tada vrijedi sljedeća jednakost

$$\frac{(-1)^n}{F_{2n}} = \frac{F_{n-1}}{F_n} - \frac{F_{2n-1}}{F_{2n}}. \tag{12}$$

a) Izračunati sumu $\sum_{k=0}^n \frac{1}{F_{2^k}}$ i provjeriti taćnost te formule za $n = 2, 3, 4$.

b) Izračunati sumu reda $\sum_{k=0}^{\infty} \frac{1}{F_{2^k}}$.

Rješenje: Kako je F_n dato sa (3), to je

$$\begin{aligned} \frac{F_{n-1}}{F_n} - \frac{F_{2n-1}}{F_{2n}} &= \frac{\frac{1}{\sqrt{5}} \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{n-1} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{n-1} \right)}{\frac{1}{\sqrt{5}} \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^n - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^n \right)} - \frac{\frac{1}{\sqrt{5}} \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{2n-1} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{2n-1} \right)}{\frac{1}{\sqrt{5}} \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{2n} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{2n} \right)} \\ &= \frac{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{n-1} \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^n - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{n-1} \left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^n}{\left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^n - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^n \right) \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^n + \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^n \right)} \\ &= \frac{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{n-1} \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{n-1} \left(\left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right) - \left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right) \right)}{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{2n} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{2n}} \\ &= \frac{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \cdot \frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{n-1} (-\sqrt{5})}{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{2n} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{2n}} = \frac{(-1)^{n-1} (-\sqrt{5})}{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{2n} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{2n}} \\ &= \frac{(-1)^n}{\frac{1}{\sqrt{5}} \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^{2n} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{2n} \right)} = \frac{(-1)^n}{F_{2n}}, \end{aligned}$$

odnosno vrijedi (12).

a) Izračunajmo sada sumu $\sum_{k=0}^n \frac{1}{F_{2^k}}$. U tu svrhu koristit ćemo jednakost (12) za $n = 2^{k-1}$:

$$\frac{(-1)^{2^{k-1}}}{F_{2 \cdot 2^{k-1}}} = \frac{F_{2^{k-1}-1}}{F_{2^{k-1}}} - \frac{F_{2 \cdot 2^{k-1}-1}}{F_{2 \cdot 2^{k-1}}},$$

odnosno, kako je n paran broj, dobijamo

$$\frac{1}{F_{2 \cdot 2^{k-1}}} = \frac{F_{2^{k-1}-1}}{F_{2^{k-1}}} - \frac{F_{2 \cdot 2^{k-1}-1}}{F_{2 \cdot 2^{k-1}}}.$$

Dakle,

$$\begin{aligned} \sum_{k=0}^n \frac{1}{F_{2^k}} &= \frac{1}{F_{2^0}} + \frac{1}{F_{2^1}} + \frac{1}{F_{2^2}} + \frac{1}{F_{2^3}} + \frac{1}{F_{2^4}} + \dots + \frac{1}{F_{2^{n-2}}} + \frac{1}{F_{2^{n-1}}} + \frac{1}{F_{2^n}} \\ &= \frac{1}{F_1} + \frac{1}{F_2} + \frac{1}{F_{2 \cdot 2}} + \frac{1}{F_{2 \cdot 4}} + \frac{1}{F_{2 \cdot 8}} + \dots + \frac{1}{F_{2 \cdot 2^{n-3}}} + \frac{1}{F_{2 \cdot 2^{n-2}}} + \frac{1}{F_{2 \cdot 2^{n-1}}}, \end{aligned}$$

odnosno

$$\begin{aligned} \sum_{k=0}^n \frac{1}{F_{2^k}} &= \frac{1}{F_1} + \frac{1}{F_2} + \left(\frac{F_1}{F_2} - \frac{F_3}{F_4} \right) + \left(\frac{F_3}{F_4} - \frac{F_7}{F_8} \right) + \left(\frac{F_7}{F_8} - \frac{F_{15}}{F_{16}} \right) + \dots \\ &+ \left(\frac{F_{2^{n-3}-1}}{F_{2^{n-3}}} - \frac{F_{2 \cdot 2^{n-3}-1}}{F_{2 \cdot 2^{n-3}}} \right) + \left(\frac{F_{2^{n-2}-1}}{F_{2^{n-2}}} - \frac{F_{2 \cdot 2^{n-2}-1}}{F_{2 \cdot 2^{n-2}}} \right) + \left(\frac{F_{2^{n-1}-1}}{F_{2^{n-1}}} - \frac{F_{2 \cdot 2^{n-1}-1}}{F_{2 \cdot 2^{n-1}}} \right) \\ &= \frac{1}{F_1} + \frac{1}{F_2} + \frac{F_1}{F_2} - \frac{F_{2 \cdot 2^{n-1}-1}}{F_{2 \cdot 2^{n-1}}}. \end{aligned}$$

Kako je $F_1 = F_2 = 1$, to je

$$\sum_{k=0}^n \frac{1}{F_{2^k}} = 3 - \frac{F_{2^{n-1}}}{F_{2^n}}. \quad (13)$$

Uvjerimo se u tačnost formule (13) za $n = 2, 3, 4$. Koristit ćemo članove Fibonaccievog niza date u (2).

Za $n = 2$ imamo

$$\sum_{k=0}^2 \frac{1}{F_{2^k}} = \frac{1}{F_1} + \frac{1}{F_2} + \frac{1}{F_4} = \frac{1}{1} + \frac{1}{1} + \frac{1}{3} = \frac{7}{3},$$

ali i

$$3 - \frac{F_{2^{2-1}}}{F_{2^2}} = 3 - \frac{F_3}{F_4} = 3 - \frac{2}{3} = \frac{7}{3}.$$

Za $n = 3$ imamo

$$\sum_{k=0}^3 \frac{1}{F_{2^k}} = \frac{1}{F_1} + \frac{1}{F_2} + \frac{1}{F_4} + \frac{1}{F_8} = \frac{1}{1} + \frac{1}{1} + \frac{1}{3} + \frac{1}{21} = \frac{50}{21},$$

ali i

$$3 - \frac{F_{2^{3-1}}}{F_{2^3}} = 3 - \frac{F_7}{F_8} = 3 - \frac{13}{21} = \frac{50}{21}.$$

Za $n = 4$ imamo

$$\sum_{k=0}^4 \frac{1}{F_{2^k}} = \frac{1}{F_1} + \frac{1}{F_2} + \frac{1}{F_4} + \frac{1}{F_8} + \frac{1}{F_{16}} = \frac{1}{1} + \frac{1}{1} + \frac{1}{3} + \frac{1}{21} + \frac{1}{987} = \frac{2351}{987},$$

ali i

$$3 - \frac{F_{2^{4-1}}}{F_{2^4}} = 3 - \frac{F_{15}}{F_{16}} = 3 - \frac{610}{987} = \frac{2351}{987}.$$

Dakle, formula (13) je tačna za $n = 2, 3, 4$.

b) Izračunajmo sada red $\sum_{k=0}^{\infty} \frac{1}{F_{2^k}}$. Koristeći (13) i (4) dobijamo sljedeće

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{1}{F_{2^k}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \sum_{k=0}^n \frac{1}{F_{2^k}} \stackrel{(13)}{=} 3 - \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{F_{2^{n-1}}}{F_{2^n}} \stackrel{(4)}{=} 3 - \frac{\sqrt{5}-1}{2} = \frac{7-\sqrt{5}}{2} \approx 2.3820.$$

□

Literatura

- [1] J. Carstensen: *Blandet om Fibonacci-og Lucastal*, Matematik Magasinet, 68/2013.
- [2] T. Koshy: *Trigonometric Functions and Fibonacci and Lucas Arrays*, Mathematical Spectrum, Vol. 42, Number 3, 2009.-2010.
- [3] M. Nurkanović: *Diferentne jednačbe - Teorija i primjene*, Denfas, Tuzla, 2008.
- [4] M. Nurkanović, Z. Nurkanović: *Linearne diferentne jednačbe - Teorija i zadaci s primjenom*, PrintCom, Tuzla, 2016.